

Katarzyna Bańkowska

Institut Rozwoju Wsi i Rolnictwa – Polska Akademia Nauk

INSTRUMENTY POLITYKI SPÓJNOŚCI W PROCESIE KREACJI PROŚRODOWISKOWYCH FUNKCJI OBSZARÓW WIEJSKICH

COHESION POLICY INSTRUMENTS IN THE PROCESS OF CREATION OF PRO-ENVIRONMENTAL FUNCTIONS OF RURALS AREAS

Słowa kluczowe: funkcje obszarów wiejskich, ochrona środowiska naturalnego, polityka spójności, rozwój obszarów wiejskich

Key words: rural functions, environmental protection, cohesion policy, rural development

JEL codes: R58, R51

Abstrakt. Celem badań było zdiagnozowanie dostępności środków polityki spójności dedykowanych ochronie środowiska na poziomie województw obszarom wiejskim. Artykuł stanowi syntetyczne podsumowanie analizy regionalnych programów operacyjnych (RPO) pod kątem możliwości wykorzystania funduszy polityki spójności na wykreowanie bądź utrzymanie przyjaznych środowisku funkcji obszarów wiejskich. Zakres przestrzenny analizy dotyczył 16 województw. Analizie poddano dokumenty programowe perspektywy budżetowej 2014-2020 obowiązujące latem 2017 roku. Ocenie poddano poziom deklarowanej na obszary wiejskie alokacji funduszy oraz uszczegółowienia dotyczące zasad wyboru projektów i beneficjentów, w tym preferencji dla działań na obszarach wiejskich. Deklaratywny poziom alokacji środków na działania wspierające prośrodowiskowe funkcje obszarów wiejskich można ocenić jako relatywnie wysoki. Szczegółowe zapisy dokumentów programowych wskazują jednak na ograniczoną praktyczną dostępność tych funduszy dla obszarów pozamiejskich.

Wstęp

Trendy przemian światowych polityk wskazują na rosnące zainteresowanie stanem środowiska naturalnego. Dbałość o ten stan przejawia się również w celach kolejnych strategii przyjmowanych przez Unię Europejską (UE) i determinuje ukierunkowanie dostępnych w następujących perspektywach budżetowych funduszy wsparcia. Polityka środowiskowa Wspólnoty (od 1973 roku) opiera się na programach działań na rzecz ochrony środowiska, ale obserwuje się postępujące wkraczanie problemów środowiskowych w kolejne obszary jej funkcjonowania [Herodowicz 2016, s. 96], w tym także w kwestie dotyczące rozwoju obszarów wiejskich. Należy podkreślić, że obszary wiejskie mogą odgrywać szczególną rolę w realizacji działań prośrodowiskowych w znacznie szerszym rozumieniu niż tylko w powiązaniu z funkcjami rolnictwa [Bańkowska 2017, s. 22, Legucka 2011, s. 90]. Jako przyjazne środowisku naturalnemu funkcje obszarów wiejskich można rozumieć m.in. kwestie związane z gospodarką wodną i energetyczną, gospodarowaniem zasobami ziemi i bioróżnorodnością. Wzajemne przenikanie się kwestii środowiskowych dotyczy wielu polityk UE, jednak „największe pojedyncze źródło finansowania przedsięwzięć proekologicznych przez Unię Europejską” [Ptak 2015, s. 54] stanowi polityka spójności. Obszary wiejskie z założenia są adresatem II filaru wspólnej polityki rolnej (WPR), jednak w obliczu rosnących rygorów środowiskowych, zachodzi potrzeba poszukiwania środków mogących wspomóc dostosowanie polskiej wsi do stawianych przed nią wyzwań, m.in. takich jak sprostanie kosztom polityki klimatycznej [Bańkowska 2015, s. 19]. Należy przypomnieć, że obszary wiejskie są gorzej wyposażone w infrastrukturę sieciową niż aglomeracje [Oleszko-Kurzyna 2010, s. 104] (tj. w wodociągi, kanalizacje i oczyszczalnie ścieków, ponadto charakteryzują je przestarzałe sieci dystrybucji energii elektrycznej, rzadkie

występowanie sieci gazowych i sporadyczne podłączenia do sieci ciepłowniczych). Dodatkową barierę dla inwestorów stanowi niska efektywność kosztowa inwestycji sieciowych prowadzonych w warunkach rozproszonej zabudowy wiejskiej. Polityka spójności może stanowić istotne alternatywne względem WPR źródło finansowania przedsięwzięć prośrodowiskowych zlokalizowanych na wsi [Legucka 2011, s. 87, Lewandowski 2008, s. 54].

Materiał i metodyka badań

Celem analizy było zdiagnozowanie założeń wsparcia ochrony środowiska na obszarach wiejskich ze środków Polityki spójności 2014-2020 (PS 2014-2020), ze szczególnym uwzględnieniem szczebla lokalnego. Przyjęto, że analizie zostanie poddany potencjał stymulowania ze środków PS 2014-2020 wszelkich działań korzystnych dla środowiska naturalnego na obszarach wiejskich, dostępny na poziomie lokalnym (regionalnym). Zakres przestrzenny badań sprowadzono do poziomu 16 województw, tj. najniższego poziomu programowania PS 2014-2020 w kraju. Analizie poddano zapisy dokumentów programowych 16 regionalnych programów operacyjnych (RPO) oraz ich szczegółowych opisów osi priorytetowych (SzOOP). Ze względu na częstotliwość zmian dokonywanych w regionalnych dokumentach zakres czasowy badań ograniczono do wersji dokumentów obowiązujących w połowie 2017 roku. Analiza dokumentów dotyczyła m.in.:

- wybranych celów tematycznych, osi priorytetowych, celów szczegółowych, priorytetów inwestycyjnych (w tym uzasadnień ich wyboru), tabel transpozycji,
- zadeklarowanych alokacji na obszary wiejskie (tj. obszary < 5000 mieszkańców o małej gęstości zaludnienia według kodu 03 – typ obszaru),
- listy wybranych wskaźników rezultatu (wspólnych i specyficznych),
- wskazań potencjalnych beneficjentów i zasad wyboru projektów – w tym ewentualnych preferencji dla obszarów wiejskich.

Ze względu na specyficzny rodzaj analizowanych dokumentów starano się zachować obowiązującą w nich terminologię.

Wyniki badań

W perspektywie budżetowej 2014-2020, spośród 11 celów tematycznych (mających swoje podcele szczegółowe) PS 2014-2020, należy wymienić 4 z nich, przyczyniające się do ochrony środowiska naturalnego:

- CT 4. „Wspieranie przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną”,
- CT 5. „Propagowanie przystosowywania się do zmian klimatu, zapobiegania zagrożeniom i zarządzania ryzykiem”,
- CT 6. „Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystywania zasobów”,
- CT 7. „Promowanie zrównoważonego transportu oraz poprawa najważniejszych infrastruktur sieciowych”.

Analizując możliwość wykorzystania instrumentarium PS 2014-2020 w rozwoju obszarów wiejskich, trzeba zwrócić uwagę, że cele perspektywy 2014-2020 wynikają ze „Strategii Europa 2020” [KE 2010], która w wielu punktach dedykuje działania miastom jako „obszaram w najwyższym stopniu przyczyniającym się do postępującej degradacji środowiska” [Herodowicz 2014, s. 82], a zarazem swoistym „lokomotywowi rozwoju społeczno-gospodarczego” [Szlachta 2012, s. 234]. Rzutuje to na ograniczenie możliwości skierowania części strumienia finansowego na obszary pozamiejskie, które jednakowo mają współuczestniczyć w realizacji wzrastających wymagań środowiskowo-klimatycznych. Narzędziami umożliwiającym skoordynowanie w perspektywie 2014-2020 działań polityki rozwoju na różnych szczeblach (kraj – rząd, region – samorząd) stały się Kontrakty Terytorialne oraz Umowa Partnerstwa [Dłuski 2013, s. 75-77], doprecyzowująca linie demarkacyjne interwencji trzech wspólnotowych polityk: spójności,

rolnej i rybołówstwa. Według zapisów Umowy Partnerstwa obszary wiejskie zostały uznane za jeden z obszarów strategicznej interwencji państwa (OSI), a adresowane do nich ze środków Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych (EFIS) wsparcie powinno w szczególności wykorzystywać potencjał endogeniczny w celu wielofunkcyjnego i zrównoważonego rozwoju [MiiR 2014, s. 206]. Zapisy Umowy Partnerstwa wymusiły na samorządach wojewódzkich przeznaczenie minimum 11% kwoty (według alokacji wskazanej w tabeli kategorii interwencji dla kodu 03 – typ obszaru) RPO na wsparcie obszarów wiejskich, zaznaczając skoncentrowanie interwencji na trzech aspektach:

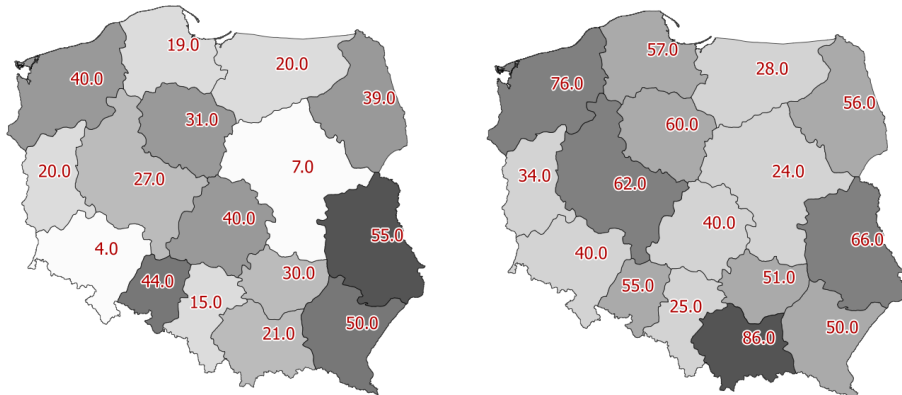
- rozwoju przedsiębiorczości i lepszym wykorzystaniu kapitału ludzkiego, w tym reorientacji zawodowej rolników (CT3 – szacowana kwota ok. 1,5 mld euro),
- rewitalizacji społecznej i infrastrukturalnej (CT2, CT4, CT7, CT8, CT9, CT10 – ok. 2 mld euro),
- infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej (w oparciu o szacunki Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych – KPOŚK) i przeciwpowodziowej (CT 5, CT 6 – ok. 1,7 mld euro, w rozbiciu na 1,2 mld euro na gospodarkę wodno-ściekową oraz 0,5 mld euro na sprawy wodne, przeciwpowodziowe i retencyjne z wyłączeniem melioracji).

Z zachowaniem tych wytycznych ostateczny kształt zapisów i poziom alokacji RPO zależał od władz samorządowych. We wszystkich województwach w opisowej części diagnostycznej RPO sygnalizowano potrzebę wspierania obszarów wiejskich i wyrównywania szans rozwojowych. Deklaratywny poziom strumienia finansowego skierowanego na obszary wiejskie osiągał (lub przekraczał) w każdym z 16 województw wymagany próg 11%, a spośród wybieranych w procesie programowania osi priorytetowych znalazły się działania ukierunkowane na poprawę stanu środowiska naturalnego realizujące 4 przytoczone tematyczne cele środowiskowe.

Trudnością w ocenie alokacji kierowanej na działania prośrodowiskowe był sposób łączenia w opisach realizacji w ramach jednej osi kilku celów szczegółowych, będących podcelami różnych celów tematycznych. Analizując zapisy 16 RPO stwierdzono, że osie priorytetowe służące wsparciu działań środowiskowych można w dużym uproszczeniu podzielić na dwa nurty/kierunki: ochrona środowiska i gospodarka niskoemisyjna. Zaprogramowane osie dotyczące niskiej emisyjności najczęściej odpowiadały realizacji połączonych wybranych celów szczegółowych CT 7 i celów szczegółowych CT4. Realizacja CT 5 i CT 6 często była łączona we wspólną oś służącą ochronie zasobów naturalnych i przeciwdziałaniu ryzykom (głównie powodziom). Dowolność łączenia celów szczegółowych w osie i wynikające z niej różnice pomiędzy 16 województwami powodują trudność w przeprowadzeniu dokładnej analizy porównawczej. Według dokonanej szacunkowej kalkulacji poziom deklarowanych środków na działania prośrodowiskowe w dwóch badanych kierunkach – ochrona środowiska i gospodarka niskoemisyjna – był regionalnie silnie zróżnicowany (rys. 1) jednak w większości województw przekraczał 11%.

Pogłębiona analiza opisów działań przewidzianych w ramach osi priorytetowych, list obranych do realizacji wskaźników rezultatu oraz wskazań ewentualnych beneficjentów wykazała ograniczoną praktyczną dostępność środków finansowych PS 2014-2020 dla obszarów wiejskich, zwłaszcza w osiach dotyczących gospodarki niskoemisyjnej. W większości RPO opisy działań w ramach osi realizujących CT 7 dotyczyły transportu miejskiego oraz skomunikowania ośrodków miejskich z ich obszarami funkcjonalnymi. Na tle 16 województw wyróżnia się województwo kujawsko-pomorskie, które jako swój cel przyjęło “spowolnienie spadku korzystania z komunikacji publicznej przez mieszkańców obszarów pozamiejskich” a jako specyficzny dla programu wskaźnik rezultatu przyjęło “podróże zbiorowe komunikacją publiczną w ciągu roku na 1 mieszkańca obszarów wiejskich” [RPO WK-P, s. 72].

Działania służące realizacji CT 4 – gospodarka niskoemisyjna – ukierunkowane były głównie na poprawę efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym zlokalizowanym na terenie miast, w mniejszym stopniu rozwojowi odnawialnych źródeł energii (OZE). Należy nadmienić, że w perspektywie 2014-2020 w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) w ramach WPR, nie wyodrębniono działania, które byłoby dedykowane wsparciu OZE – ustalone zaś w ramach Kontraktów Terytorialnych i Umowy Partnerstwa linie

Deklarowana alokacja na obszary wiejskie [% funduszy osi] – dla działań „ochrona środowiska”/Declared allocation to rural areas [% of Axis Funds] - for activities „environmental protection”

Deklarowana alokacja na obszary wiejskie [% funduszy osi] – dla działań „gospodarka niskoemisyjna”/Declared allocation to rural areas [% of Axis Funds] - for activities „low carbon economy”

Rysunek 1. Przestrzenne zróżnicowanie deklarowanego udziału środków dedykowanych wsparciu funkcji prośrodowiskowym na obszarach wiejskich

Figure 1. Spatial differentiation of the declared allocation dedicated to supporting the pro-environmental function in rural areas

Źródło: obliczenia własne na podstawie tabel kategorii interwencji 16 RPO
Source: own calculations based on intervention categories tables in 16 ROPs

demarkacyjne wskazywały na finansowanie powstawania instalacji OZE ze środków PS 2014-2020 w podziale na programy ogólnokrajowe i regionalne według wielkości instalowanej mocy. Wsparcie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych jest jednym z celów szczegółowych (4a) będącego składową CT 4. Tylko w nielicznych RPO zawarto zapisy o preferencjach rozwoju OZE na obszarach wiejskich. Oznacza to w praktyce, że przy braku wsparcia w ramach WPR obszary wiejskie będą dysponowały (w perspektywie 2014-2020) ograniczonymi środkami na kreowanie funkcji związanych z gospodarką energetyczną.

Wyjątkiem było województwo lubuskie, które w liście beneficjentów działania 3.1. „Odnawialne źródła energii” [RPO lubuskie s. 114] wymieniło rolników oraz grupy producentów rolnych.

W zakresie osi realizujących CT 5 i CT 6 większość województw skoncentrowało się na realizacji minimum wymaganego Umową Partnerstwa (tj. działania wodno-kanalizacyjne według KPOŚK oraz infrastruktura przeciwpowodziowa). Zapisy KPOŚK wymuszają pierwszeństwo realizacji zobowiązań akcesyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w aglomeracjach 2-10 tys. RLM (równoważna liczba mieszkańców), oznacza to w praktyce skoncentrowanie wsparcia w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną na obszarach o zwiększonej niż przeciętna dla obszarów wiejskich gęstości zaludnienia. Pozostałe działania służące realizacji CT 5 i CT 6 we wszystkich województwach wskazywały na naturalną konieczność zlokalizowania dominującej liczby przedsięwzięć na obszarach pozamiejskich (np. w zakresie budowy obiektów małej retencji czy też ochronę bioróżnorodności i dziedzictwa naturalnego).

Jednym z punktów mogących wskazywać na kierunek wykorzystania środków z PS 2014-2020 są wskaźniki, jakie województwa przyjęły do oceny stopnia realizacji celów. Dobierane wskaźniki mogły służyć do wyboru działań o wysokiej efektywności kosztowej (np. liczba osób objętych danym działaniem lub liczba nowych przyłączy do sieci na kilometr bieżący nowo wybudowanej sieci). Korzystniejszym wskaźnikiem z punktu widzenia praktycznej dostępności środków dla obszarów wiejskich są przypadki, w których za tzw. wskaźnik produktu przyjmuje się długość sieci. Należy podkreślić, że w przypadku 15 województw w odniesieniu

do sieci wodociągowej i sanitarnej przyjęto za wskaźnik produktu długość sieci. W 4 województwach spośród obranych wskaźników znalazła się także „długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii”. W 5 województwach w działaniach odnoszących się do obszarów funkcjonalnych aglomeracji (w tym wsi sąsiadujących z miastem), jako wskaźnik produktu przyjęto długość sieci ciepłowniczej. Wskaźnikiem charakteryzującym skuteczność działań w zakresie gospodarki odpadami najczęściej obieranym przez decydentów była „liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów” – należy podkreślić, że lista proponowanych do wyboru wskaźników [WLWK 2014, s. 208] charakteryzujących ten dział, była ograniczona i nie umożliwiała skuteczniejszego zaadresowania poprzez dobór wskaźnika działań na obszary wiejskie.

Większość tekstów RPO zawierała bardzo ogólne zapisy odnośnie zasad przyznawania wsparcia, a dokumentami precyzującymi je były SzOOP. Ze względu na uznanie obszarów wiejskich jako jeden z obszarów strategicznej interwencji (OSI), potwierdzenie zadeklarowanej alokacji powinno znaleźć się w rozdziale tego dokumentu pt. „Wymiar terytorialny – formy obligatoryjne – obszary wiejskie”. W analizowanych 16 dokumentach (obowiązujących w połowie 2017 roku, tj. w połowie perspektywy budżetowej 2014-2020) stwierdzono znaczne różnice pomiędzy województwami w poziomie doprecyzowania sposobu dystrybucji środków do obszarów wiejskich. W 7 na 16 województw w rozdziale tym odnotowano brak tabeli „indykatoryjna alokacja UE planowana na projekty” lub puste kolumny „metoda preferencji”. Tylko w 2 województwach (lubuskim i kujawsko-pomorskim) wskazano ukierunkowanie konkursów na obszary wiejskie poprzez szczegółowe kryteria wyboru, przy czym w jednym z tych województw kryteria preferujące obszary wiejskie nie dotyczyły osi „prośrodowiskowych” (co wykazała analiza opisów osi i ich działań). W 3 województwach (łódzkim, mazowieckim i podlaskim) w analizowanej tabeli SzOOP wskazano na preferencje punktowe (przyznawanie dodatkowych punktów lub stosowanie obligatoryjnego kryterium dostępu) natomiast w 2 województwach na mechanizm konkursów dedykowanych dla działań zlokalizowanych na obszarach wiejskich. Podkreślić należy, że województwo lubelskie dedykowało wioskom szerszy wachlarz konkursów, m.in. w działaniach służących rozwojowi OZE oraz ochronie dziedzictwa naturalnego, podczas gdy województwo małopolskie konkursy dedykowane obszarom wiejskim ograniczyło do wypełnienia obowiązku wynikającego z Umowy Partnerstwa (tj. wsparcia infrastruktury wodno-kanalizacyjnej). W 2 województwach (podkarpackim i śląskim) zamiast opisu metod preferencji znalazły się zapisy, że wskazana kwota alokacji wynika z szacowanej liczby ostatecznych odbiorców na terenach wiejskich – zapis taki nie gwarantuje w praktyce ulokowania zadeklarowanych środków na tych obszarach.

Podsumowanie

Analiza tekstów 16 RPO oraz towarzyszących im SzOOP wskazuje na istniejący potencjał wpięcia prośrodowiskowych funkcji obszarów wiejskich w obszarze PS 2014-2020. Zadeklarowane przez regionalnych decydentów sumy alokacji były przestrzennie silnie zróżnicowane, lecz wskazywały na istotny udział działań dla obszarów pozamiejskich w zaprojektowanym budżecie. Praktyczna dostępność deklarowanych środków była znacznie ograniczona, na co wskazywała analiza uszczegółowienia zasad ich przyznawania. Szczególnie niepokojący był niski (pomimo przekroczenia połowy okresu budżetowania) stopień wypełnienia tabel SzOOP, wskazujących metody preferencji obszarów wiejskich. Tylko nieliczne województwa w listach beneficjentów i wskaźnikach rezultatu umieściły zapisy wskazujące na dostępność środków finansowych dla tych obszarów. Dodatkową barierą zewnętrzną wsparcia gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich były m. in. ograniczenia wynikające z KPOSK. Również odgórne preferowanie miast w zakresie gospodarki niskoemisyjnej zmniejszało możliwość wspierania wiejskich funkcji związanych z gospodarką energetyczną z budżetu PS 2014-2020. Najmniej ograniczeń zewnętrznych dla obszarów wiejskich wykazywały środki przeznaczane na działania dotyczące ochrony bioróżnorodności i dziedzictwa naturalnego.

Literatura/Bibliography

- Bańkowska Katarzyna. 2015. Pakiet klimatyczno-energetyczny determinantem przeobrażeń obszarów wiejskich (Climate and energy package as a determinant of rural transformation). *Roczniki Naukowe SERiA* 17 (4): 16-20.
- Bańkowska Katarzyna. 2017. Endogeniczny potencjał reakcji prośrodowiskowych funkcji obszarów wiejskich – próba oceny w oparciu o bazę Wskaźników Zrównoważonego Rozwoju GUS (Endogenous potential for creating pro-environmental functions of rural areas – an evaluation attempt based on the CSO's Sustainable Development Indicators database). *Studia Obszarów Wiejskich. Środowiskowe i Kulturowe Zasoby Obszarów Wiejskich* 45: 21-41.
- Dłuski Sebastian. 2013. Zmiany w systemie realizacji polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020 (Changes in the system of conducting EU Cohesion Policy in the financial perspective of 2014-2010). *Przegląd Europejski* 2: 73-85.
- Herodowicz Tomasz. 2014. Wpływ polityki spójności na realizację celów środowiskowych Strategii Europa 2020 na przykładzie Poznania (The impact of Cohesion Policy on realization of the environmental objectives of the Europe 2020 Strategy on the example of Poznań). *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna* 27: 81-99.
- Herodowicz Tomasz. 2016. Interwencja środowiskowa polityki spójności w Polsce – merytoryczne ukierunkowanie i regionalne zróżnicowanie (Environmental intervention of cohesion policy in Poland – the substantive orientation and regional diversity). *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna* 33: 95-116.
- KE (Komisja Europejska). 2010. *Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. KOM (2010) 2020 z 03.03.2010* (Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. COM (2010) 2020 of 03/03/2010). Brussels: European Commission.
- Legucka Danuta. 2011. Determinanty rozwoju obszarów wiejskich a polityka spójności UE (Determinants of Rural Development and the European Union Cohesion Policy). *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* 227: 84-95.
- Lewandowski Radosław. 2008. Rola polityki spójności w promowaniu zintegrowanego podejścia do obszarów wiejskich. [W] *Ocena komplementarności działań Polityki Spójności, Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej na obszarach wiejskich* (The role of cohesion policy in promoting an integrated approach to rural areas. [In] Evaluation of complementarity of the activities of Cohesion Policy, Agricultural Policy and Common Fisheries Policy in rural areas), ed. I. Jędrzejczyk, 54-68. Warszawa: Wydawnictwo SGGW.
- MliR (Ministry of Infrastructure and Development). 2014. *Umowa Partnerstwa 2014-2020. Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych 2014-2020. Katalog definicji dla celów tematycznych finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności oraz dla pomocy technicznej* (Partnership Agreement 2014-2020. Common list of key indicators 2014-2020. Catalog of definitions for thematic objectives financed from the European Regional Development Fund, the Cohesion Fund and technical assistance). Warszawa: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.
- MliR (Ministry of Infrastructure and Development). 2017. *Umowa Partnerstwa. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020* (Partnership Agreement. Programming of the financial perspective 2014-2020). Warszawa: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.
- Oleszko-Kurzyna Bożena. 2010. Rozwój obszarów wiejskich jako priorytet wspólnej polityki rolnej Unii Europejskiej (The development of rural areas as a priority of the European Union's Common Agricultural Policy). *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H. Oeconomia* 44 (1): 103-117.
- Ptak Michał. 2015. Ochrona środowiska w ramach Polityki Spójności – ujęcie statystyczne (Environmental protection in eu Cohesion Policy – a statistical approach). *Ekonomia i Środowisko* 4 (55): 53-63.
- RPO i SzOOP. *Regionalne programy operacyjne oraz szczegółowe opisy osi priorytetowych na lata 2014-2020* (Regional operational programs and detailed descriptions of priority axes for the years 2014-2020).
- Szlachta Jacek. 2012. Strategia Europa 2020 a europejska polityka spójności po 2013 roku (Europe 2020 Strategy v. European Cohesion Policy after 2013). *Prace i Materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego SGH* 88: 231-253.

Summary

The article provides a synthetic summary of the analysis of the Regional Operational Programs (ROPs) in terms of the possibility of using cohesion policy funds to create or maintain environmentally friendly rural functions. The aim of the study was to track the availability of cohesion policy funds dedicated to environmental protection at voivodship level in rural areas. The spatial scope of the analysis concerned 16 voivodships. The ROPs documents for the 2014-2020 budget perspective, valid in the summer of 2017 were analyzed. The level of allocation of funds, details on the selection of projects and beneficiaries, including preferences for rural areas, were assessed. The declared allocation of resources to support the environmental performance of rural areas can be assessed as relatively high. The detailed provisions of the program documents, however, indicate the limited practical availability of these funds for non-urban areas

Adres do korespondencji
 dr inż. Katarzyna Bańkowska (orcid.org/0000-0002-8932-0136)
 Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa, Polska Akademia Nauk
 Nowy Świat 72, 00-330 Warszawa
 e-mail: kbankowska@irwirpan.waw.pl